

VB

ORDE VAN
VLAAMSE
BALIES

/OV

Advies

**Artikel 9 van het voorontwerp van
de MSS IV-wet – bevel tot betaling**

maandag 22 mei 2023

VB

Naar aanleiding van de adviesaanvraag d.d. 24 april 2023 heeft de Orde van Vlaamse Balies kennisgenomen van artikel 9 van het voorontwerp van wet om justitie menselijker, sneller en straffer te maken IV. Het artikel voegt een **nieuw artikel 216bis/1** toe aan het Wetboek van Strafvordering om een **bevel tot betalen** mogelijk te maken voor minnelijke schikkingen met betrekking tot kleine correctionele inbreuken.

Het betreft een uitbreiding van de procedure die reeds bestaat voor verkeersgerelateerde inbreuken vermeld in de Wegverkeerswet (artikel 65/1). Bij niet-betaling van een voorstel tot minnelijke schikking wordt daar van rechtswege uitvoerbaarheid gegeven aan een bevel tot betalen als er geen tijdig beroep tegen dit bevel wordt ingediend. Het ontwerp beoogt eenzelfde procedure voor de minnelijke schikkingen die kunnen worden opgelegd in het kader van artikel 216bis van het Wetboek van Strafvordering.

Een belangrijke beweegreden voor voorliggend ontwerp is de **overbelasting van de hoven en rechtbanken**. Thans moet het parket bij niet-betaling immers telkens overgaan tot dagvaarding om de boete uitvoerbaar te maken, terwijl het vervolgens toch meestal leidt tot een geldboete opgelegd door de rechter.

De in bepaalde hoven en rechtbanken opgebouwde gerechtelijke achterstand zorgt ervoor dat de OVB begrip kan opbrengen voor dit argument, maar zij staat erg terughoudend tegenover het uitgangspunt van deze procedure, namelijk: **de burger moet maar bezwaar aantekenen**. Niet iedereen is echter even mondig of bereid om zelf de zaak tot voor de rechter te brengen. De vermelding in de memorie van toelichting dat in slechts 1,34% van de gevallen een beroep werd aangetekend tegen het bevel tot betalen inzake verkeer sinds de invoering van artikel 65/1 van de Wegverkeerswet moet eveneens in dat licht benaderd worden en is bovendien niet het juiste vergelijkingspunt. Immers, bij verkeersinbreuken is enerzijds de materiële vaststelling ervan vaak eenvoudig en via geobjectiveerde of wetenschappelijk geijkte methodes te maken (denk aan snelheidsovertredingen of parkeerinbreuken) en anderzijds speelt het morele aspect van het misdrijf weinig of niet. Bij correctionele inbreuken ligt dat fundamenteel anders.

Het probleem wordt versterkt door de hoofdzakelijk digitale insteek van de procedure. Als deze wordt uitgebreid naar andere minder ernstige correctionele misdrijven, dan is het absoluut **noodzakelijk dat de burger over zo eenvoudig mogelijke opties beschikt om het bevel tot betaling en dus de inbreuk te betwisten**. Het is de bedoeling van het ontwerp dat beroepen via Just-on-web kunnen worden ingediend, maar dit moet ook in de toekomst enkel een optie blijven. Gelet op de nog hoge mate van **digitaal analfabetisme** in de maatschappij moet de burger ook op andere mogelijkheden beroep kunnen blijven instellen.

De OVB merkt op dat er ook voldoende waarborgen moeten zijn dat het bevel tot betaling **in goede orde ter kennis wordt gebracht aan de burger**. Een grotendeels elektronische communicatie brengt het gevaar met zich mee dat het bevel tot betaling bij de spam terecht komt en genegeerd zal worden. Bij de automatisering via de Crossborderflux rijst voorts de vraag of er voldoende magistraten zullen ingezet worden om toezicht te houden op het goede verloop van deze verwerking zodat daadwerkelijk “ingegrepen kan worden in de procedure waar nodig”.

Een meer juridisch-technisch aandachtspunt heeft betrekking op het voorgestelde artikel 216bis/1, §1 Sv. en de verwijzing naar de **“desgevallende” bijdrage voor het bijzonder Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders**. Het artikel bepaalt namelijk niet duidelijk wanneer de bijdrage al dan niet verschuldigd is. Artikel 29 van de Wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen stelt als volgt:

“Bij iedere veroordeling tot een criminele of correctionele hoofdstraf spreekt de rechter de verplichting uit om een bedrag van 25 EUR te betalen als bijdrage tot het Fonds. Elk door de procureur des Konings gegeven bevel tot betalen, overeenkomstig artikel 65/1 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de

politie over het wegverkeer, aangaande feiten strafbaar gesteld met een correctionele hoofdstraf van minimum 26 euro, wordt verhoogd met dezelfde bijdrage tot het fonds. (...)”

Het voorontwerp voorziet niet in een aanpassing van dit artikel. Nochtans gaat het in voorliggend geval niet langer over een bevel tot betalen overeenkomstig de Wegverkeerswet en is er uiteraard evenmin sprake van een veroordeling. De OVB stelt zich derhalve de vraag of men de bijdrage aan het Slachtofferfonds wel verschuldigd is bij een bevel tot betalen overeenkomstig artikel 216bis/1 Sv.

Ten slotte vreest de OVB dat het voorgestelde systeem na verloop van tijd **nog verder zou uitbreiden zodat een hogere maximale geldsom en bijkomende misdrijven in aanmerking komen**. Dat zou om bovenvermelde redenen een gevaar zijn voor de toegang tot het recht en de rechter en moet te allen koste vermeden worden. Het openbaar ministerie is geen rechter en kan dat grondwettelijk ook niet worden.

De OVB concludeert dat zij geen voorstander is van een systeem waarbij het in toenemende mate aan de burger is om bezwaar aan te tekenen, maar begrijpt de beweegredenen van de minister tot invoering van het bevel tot betaling bij kleine misdrijven. Als de uitbreiding van de procedure zoals nu omschreven in artikel 65/1 Wegverkeerswet er komt, dan is het evenwel cruciaal dat het hiertoe beperkt blijft in de toekomst en dat het voor de burger zo eenvoudig mogelijk is en blijft om zijn waarborgen te doen gelden.